

Lokal favorisering

Hjemkommunene til representanter fra fylkesordførernes parti får større fylkeskommunale investeringer i veier, kulturhus og idrettsanlegg.

Hvor viktig er politikernes lokale tilhørighet for politiske beslutninger? Nylig ble det kjent at byrådsleder i Oslo Stian Berger Røsland hastebehandlet en søknad om støtte til kunstgressbane på Ullern rett før han gikk av i september ifjor. Hastebehandlingen kom etter at Høyres bydelspolitiker Carl O. Pedersen i Ullern kontaktet daværende leder av finanskomiteen James S. Lorentzen. Både Røsland og Lorentzen var i 2015 bosatt i nabobydelen Vestre Aker, ikke langt fra Øraker skole, hvor kunstgressbanen var planlagt (Aftenposten 23. september).

Det finnes mange lignende anekdoter om politikere i maktposisjoner som tilsynelatende favoriserer sitt eget eller partikollegeres hjemmeområde. Å påvise dette i forskning er utfordrende. Det krever data for sammenlignbare beslutninger, og en må kunne utelukke at den sammenheng en observerer, ikke skyldes andre forhold enn hjemstedstilknytning i seg selv.

I en nylig publisert studie basert på data fra norske fylkesting har vi undersøkt om hjemkommunene til representanter fra fylkesordførernes parti får økte fylkeskommunale investeringer. Vi utnytter de tilfellene der høyre- eller venstresida akkurat vinner flertall. Slik kan vi isolere effektene av å ha en lokal representant fra samme parti som fylkesordføreren.

Vi finner at fylkeskommunale

Forskning viser at ...
Jon H. Fiva
Askill H. Halse

Forskningen

Hvem: Fiva, J. H. og A. H. Halse

Hva: Local Favoritism in At-Large Proportional Representation Systems

Hvor: Journal of Public Economics (2016)

Professor **Jon H. Fiva** ved Handelshøyskolen BI og ESOP ved UiO.

Forsker **Askill H. Halse** Transportøkonomisk institutt (TØI)

investeringer er høyere i hjemkommunene til representanter fra fylkesordførernes parti. Dette gjelder lokale prosjekter som helt eller delvis finansieres av fylkeskommunen, som veier, kulturinstitusjoner eller idrettsanlegg.

Effekten er sterkere for små kommuner, der en kan anta at kontakten mellom lokalbefolkning og politikere er sterkere.

Det interessante er at fylkestingspolitikere ikke har noen åpenbar grunn til å

Å få penger til et nytt idrettsanlegg tar som regel lang tid. For Ullern Fotball tok det åtte dager. Nylig ble det kjent at byrådsleder i Oslo Stian Berger Røsland hastebehandlet en søknad om støtte til kunstgressbane på Ullern rett før han gikk av i september ifjor, skriver artikkelforfatteren. Foto: Rolf Øhman/Aftenposten

favorisere noen områder over andre. I valgordningen teller stemmene fra alle deler av fylket like mye. Hver representant representerer heller ikke noe bestemt område. Dette står i kontrast til for eksempel amerikanske kongress- og delstatsvalg, der kandidatene slåss om å vinne flertall i enkeltmannskretser.

Det tyder på geografiske interesser i politikken ikke bare handler om hensynet til å vinne velgere, men også om at politikere preges av sin egen bakgrunn. Mange fylkespolitikere kommer fra en karriere i lokalpolitikken, og resultatene våre ser ut til å være drevet av politikere som nylig har tatt steget opp til fylkesnivå.

Vår studie viser at geografisk representasjon er en viktig faktor i norsk lokalpolitikk, men vi kan ikke fastslå om dette fører til dårlig

offentlig pengebruk. Det kan tenkes at politikere får gjennomført bedre prosjekter når de bruker pengene i de områdene de kjenner best. Det må eventuelt veies opp mot hensynet til likebehandling av ulike områder.

Dersom man ønsker å begrense effektene av lokal tilhørighet kan man ta ulike grep. En mulighet er å flytte lokalpolitiske beslutninger ned til lavere styringsnivå. En annen mulighet er å redusere graden av politisk detaljstyring og heller la byråkratiet prioritere mellom enkeltprosjekter etter faglige vurderinger.

Det nye byrådet som overtok i Oslo etter valget ifjor, ser ut til å ha andre prioriteringer enn det foregående. Gratis aktivitetsskole på østkanten er delvis finansiert av eiendomsskatt som treffer hardest på vestkanten. Her spiller selvsagt også partipolitikk en rolle, men det er neppe irrelevant

at ingen i byrådet er bosatt på vestkanten.

Forskningen vår peker mot at søknaden fra Ullern Fotball ville lidd en annen skjebne dersom den ble behandlet av byrådet ledet av Raymond Johansen, selv bosatt i bydel Alna. Kanskje det var grunnen til at Stian Berger Røsland hurtigekspederte søknaden uken før valget ifjor.

Jon H. Fiva, professor, Handelshøyskolen BI og ESOP ved UiO, og **Askill H. Halse**, forsker ved Transportøkonomisk institutt (TØI)

Forskning viser at ...

Oppsiktvekkende funn? Ny innsikt? Skriv til spalten «Forskning viser at ...». Tekstlengde inntil 3500 tegn (inkludert mellomrom). debatt@dn.no

Begrepsforvirring om målstyring

Direktør Øystein Børmer i Direktoratet for økonomistyring (DFØ) hevder at min kritikk av målstyring i offentlig sektor ikke handler om målstyring slik begrepet skal forstås i staten (DN 3. oktober). At staten bruker begrepet på en annen måte enn hva som er vanlig i målsettingsteori («goal setting theory») og «management by objectives», er en nyttig opplysning.

Han skriver videre at det ikke er noe krav til at målet skal være kvantitativt. Jeg presiserte i min kronikk at problemene oppstår nettopp når formål og målsettinger blir redusert til kvantita-

tive resultat- eller aktivitetsmål (DN 20. september). Dersom DFØ virkelig lar ledere og ansatte i staten selv finne ut hvordan formålene og målsettingene best kan oppnås, er det bra.

Det åpne spørsmålet, som jeg dessverre ikke har svaret på, er om de fleste ledere og ansatte i statlige virksomheter opplever det på samme måte.

Bård Kuvaas, professor ved Handelshøyskolen BI

Sneversynte sosialøkonomer?

I DN tirsdag kritiserer klimaminister Vidar Helgesen økonomifaget for «snever sosialøkonomisk

Blindern-tankegang». Bakgrunnen er at økonomer anbefaler å avgiftsbelegge miljøskadelig aktivitet i tråd med prinsippet om at forurenser skal betale.

Skepsisen til miljøavgifter deles av næringslivet og fagbevegelsen, som heller vil ha subsidier og fondsordninger. Miljøbevegelsen er også glad i grønne subsidier som kan begrense klimagassutslippene, men som har andre negative miljøkonsekvenser.

Vi økonomer oppfattes som festbremsere i dette selskapet når vi påpeker at det er bedre å angripe miljøproblemene direkte og spare skattebetalerne for utgifter til lite effektive miljøtiltak.

Det er fristende å rette skytset tilbake mot kritikerne:

● Hvorfor skal noen sektorer ha redusert sats eller fritak for

CO₂-avgift når det innebærer at billige tiltak i disse sektorene ikke blir gjennomført, mens tiltak med langt høyere kostnader blir gjennomført i andre sektorer?

● Hvorfor skal den minst klimavennlige matproduksjonen ha den høyeste produksjonsstøtten?

● Hvorfor skal elbiler og biodiesel være fritatt for veibruksavgift når transporten gir opphav til kostnader i form av kø, lokal forurensning, ulykker og annet?

Etter å ha presentert og diskutert rapporten til grønn skattekomisjon i ulike fora det siste året, har jeg gjort meg samme observasjon som Jens Stoltenberg om det «miljøindustrielle komplekset» NHO, LO og miljøbevegelsen. Jeg tror ikke det skyldes at vi begge er sosialøkonomer fra Blindern,

men heller at observasjonen har en viss rot i virkeligheten.

Lars-Erik Borge, professor ved NTNU, leder av grønn skattekomisjon

Boksing og sånn

Statsminister Erna Solberg applauderer og synes det til og med er morsomt at det nå er lov til å slå hverandre helseløs så lenge det er frivillig. Hvorfor kan ikke da vi andre få lov til å seile og padle uten vest eller sitte på bussen uten belter? Er problemet at vi bare risikerer å skade oss selv og ikke andre? Er vi rett og slett ikke brutale nok?

Kjell U. Sandvig